

**МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (УКРАЇНА)
ГУМАНІСТИЧНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ЯНА ДЛУГОША
В МІСТІ ЧЕНСТОХОВІ (ПОЛЬЩА)**

**ISSN (print) 2617-0833
ISSN (online) 2617-0841**

**Міжнародний науковий журнал
«ОСВІТА І НАУКА»**

**ПРИРОДНИЧІ ТА ТЕХНІЧНІ НАУКИ
ГУМАНІТАРНІ ТА СУСПІЛЬНІ НАУКИ
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ**

Виходить два рази на рік

Випуск 1(34) 2023

МУКАЧЕВО-ЧЕНСТОХОВА

УДК 373.018.43-021.475.2:376-056.2/.3(045)

ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ПО ВІДНОШЕННЮ ДО НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Кас'яненко О. М.

THE ADVANTAGES OF DISTANCE EDUCATION IN RELATION TO THE EDUCATION OF STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Kasyanenko Oksana

У статті подано загальний огляд сучасного стану розвитку інклюзивної освіти, її впровадження шляхом дистанційного навчання. І в даний час, здатність швидко адаптуватися до нового, опановувати нові інструменти та програми з боку дітей, у тому числі з особливими потребами, рятує сучасний освітній процес від застою. Ефективність інклюзивної дистанційної освіти – це спільна робота вчителів, батьків та учнів.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, дистанційна освіта, методи інклюзивної освіти, дітей з особливими освітніми потребами.

The article has provided a general overview of the current state the development of inclusive education and its implementation through distance learning. Nowadays, it is no longer a question of whether online or offline learning has a better chance of success. At certain points, online learning has become the only way to organize the educational process. The only difference is in the ways, methods, and means of ensuring this. Traditional methods (lectures, narration, explanation, independent work, etc.) retain their importance and significance, but new methods of distance learning have emerged alongside them, which are mostly focused on engaging all the organs of students' perception. In the case of children with certain physical disabilities, each method can be adapted to the individual needs of the child. Therefore, for students with special educational needs, distance learning can have an additional positive aspect - the absence of psychological stress due to the student's stay in a comfortable environment. And nowadays, the children's ability to quickly adapt to new things, master new tools and programs, including those with special educational needs, saves the modern educational process from stagnation.

Keywords: inclusion, inclusive education, distance education, methods of inclusive education, children with special educational needs.

Дискусії з питання ефективності дистанційного навчання є предметом низки розвідок. Спільнота, науковий та педагогічний світ розкололася на тих, хто «за» і «проти». Важливо не займати крайню категоричну позицію у вирішенні проблематики дистанційного навчання, особливо по відношенню до дітей особливими потребами. Враховуючи усю важливість і дискусійність проблематики, брати до уваги усі прогресивні набутки та корегувати певні недоліки, відповідно до потреб сьогодення.

У ряді важливих нормативно-правових актів, які з'явилися в Україні в останні роки, у зв'язку з новими важливими подіями, лежить базове розуміння єдиної загальнодержавної стратегії реформування галузі освіти. Вона базується на принципах недискримінації, врахуванні багатоманітності розвитку людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх. Дистанційне навчання дозволяє подолати багато проблем традиційного навчання (прив'язка до території і в часі, недостатня самостійна активність учнів, директивність навчання та ін.), максимально розширює аудиторію учнів, дає можливість задоволення творчого потенціалу.

Самостійність учнів – наріжний камінь шкільної освіти і виховного процесу загалом. Перебування вдома під час дистанційної освіти сприймалося деякими учнями як можливість пропустити урок, чи зімітувати активність робочого процесу. Тож внутрішня мотивація і вміння самостійно організувати власний навчальний простір – одна важливих проблем дистанційного навчання. Щодо учнів з особливими потребами, зазвичай організація освітнього процесу для них відбувається не без допомоги дорослих. Тож про абсолютну самостійність тут не йдеться.

Дистанційна освіта має ряд переваг по відношенню до навчання учнів з особливими потребами:

- ✓ можна використовувати індивідуальний календарно-тематичний план;
- ✓ реалізація особистісно-орієнтованого підходу до навчання, з урахуванням індивідуальних потреб і особливостей розвитку учня;
- ✓ використання різних методів, технологій, форм індивідуального, самостійного, і в той же час, контрольованого вчителем та батьками навчання.

Одночасно із тим варто виділити умови, за яких відбувається організація робочого процесу для учнів з індивідуальними потребами:

- ✓ наявність відповідного технічного оснащення та безперебійного інтернету;
- ✓ можливість використання освітніх платформ для обміну інформацією;

узгодження з батьками учнів розкладу та часу для проведення занять;

✓ спільна злагоджена участь в процесі дистанційного інклюзивного навчання вчителів, батьків, учнів [4].

При цьому в організації такого освітнього процесу важливу роль відіграє виконання кожним своїх «ролей». Так, учитель підбирає «контент» - матеріали для навчання, втілює та координує навчальний процес, організовує спілкування учасників дистанційного навчання, проводить перевірку та надає зворотній зв'язок. Батьки дитини допомагають налагодити освітній процес згідно узгодженого плану, допомагають дитині в організації освітнього простору, виконують функцію асистента дитини. Учителю варто при цьому враховувати імовірність того, що в «домашніх» умовах не завжди і не в усіх є можливість організувати сприятливі умови для навчання, виділити окреме приміщення. Усе це може ускладнити навчальний процес. Тож зворотній зв'язок між учителем та батьками (учнем) має бути налагоджений двобічно, задля узгодження і врахування усіх нюансів. Важливо дослухатися до батьків, обговорювати з ними проблемні моменти, шукати спільні рішення заради дитини.

Зі свого боку, батьки дитини на інклюзивному дистанційному навчанні мають усвідомити, що від них багато в чому залежить ефективність навчання їхньої дитини. У першу чергу, вони мають налагодити розпорядок дня – дитина має розуміти, що незважаючи на перебування в домашньому середовищі, вона при цьому підпорядкована певним правилам, розкладам і графікам. Освітній процес, зазвичай, припадає на першу половину дня, задля уникнення надмірної стомлюваності дитини. За можливості, потрібно обладнати окреме робоче місце учня, зі зручним столом і стільцем, прибрати усі зайві речі, що можуть відволікати, налагодити технічний бік питання (комп'ютер, Інтернет, вебкамера). Підготувати необхідні роздаткові матеріали, канцелярію, що може знадобитися під час уроку. Обов'язково слідкувати за тим, щоб дитина не перевтомлювалася під час навчання. Робити фізкультхвилинки.

Під час організації дистанційного навчання для дітей з особливими

освітніми потребами «важливо пам'ятати, що вся освітня діяльність має спиратися на сильні сторони дитини, відповідно до її можливостей і потреб, з урахуванням особливостей нового «домашнього освітнього» середовища; ключовою залишається проблема збереження здоров'я дитини, суворе дотримання охоронно-педагогічного режиму» [3].

Для освоєння індивідуальних навчальних програм дітьми з особливими освітніми потребами можуть бути рекомендовані такі засоби комунікації: використання завдань та рекомендацій, що розміщені на сайті навчального закладу; створення груп з батьками, учнями в соціальних мережах (Viber, Telegram, WhatsApp та ін.); використання електронних платформ (ZOOM, Google Classroom тощо); проведення Skype-конференцій; спілкування по телефону; листування електронною поштою тощо [2].

Доцільним є використання інтерактивних дощок на зразок Trello або Padlet. Якщо дитина з особливими потребами інтегрована в загальний дистанційний навчальний процес, уроки проводяться спільно для усіх учнів класу у вигляді інтернет-конференції, вчителю варто не забувати приділяти додаткову увагу таким учням.

З 2022 року відбулися зміни в процесі оцінювання знань учнів особливими потребами. Наразі його можна проводити безпосередньо у загальній середній освіті, а не у інклюзивно-ресурсному центрі (ІРЦ), як це було раніше [5].

Отже, перевага дистанційного навчання в рамках інклюзивної освіти має ряд беззаперечних переваг – від формування психологічного комфорту учня, який перебуває в прийнятному для нього середовищі, до забезпечення особистісно-орієнтованого процесу навчання, з урахуванням усіх індивідуальних потреб.

Список використаних джерел

1. Братишко Т. А. Організація дистанційного навчання учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти [Електронний ресурс] / Т. А. Братишко // Педагогіка формування творчої особистості у вищих і загальноосвітніх школах. – 2020. – Вип. 1(70). – С. 51–55. – Режим доступу: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_1/11.pdf.
2. Дмітрієва М. В. Організація інклюзивного навчання під час війни [Електронний ресурс] / М. В. Дмітрієва, О. М. Галапчук-Тарнавська, Л. С. Неїжапа // Перспективи та інновації науки. – 2022. – № 7(12). – С. 126–137. – Режим доступу: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/1744/1742>.

3. Коваленко В. Організація дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах довготривалого карантину / В. Коваленко, О. Колісник // Молодий вчений. – 2020. – № 4(80). – С. 586–589.
4. Положення про дистанційне навчання: Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 08.09.2020 № 1115 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>
5. Рівні підтримки для дітей з ООП: що змінюється та які виклики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/rivni-pidtrymky-dlya-ditej-z-ooop-shho-zminyuyetsya-tayaki-vyklyky/>

References

1. Bratyshko, T. A. 2020. Orhanizatsiya dystantsiynoho navchannya uchniv z osoblyvymy osvithnyimi potrebamy v umovakh inklyuzyvnoyi osvity [Organization of distance learning of students with special educational needs in the conditions of inclusive education]. *Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 1(70), pp. 51–55. Available at: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_1/11.pdf. [Accessed 13 February 2023].
2. Dmitrieva, M.V., Galapchuk-Tarnavska, O.M. and Neizhpapa, L.S. 2022. Orhanizatsiya inklyuzyvnoho navchannya pid chas viyny [Organization of inclusive education during the war]. *Perspectives and innovations of science*, 7(12), pp. 126–137. Available at: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/1744/1742>. [Accessed 13 February 2023].
3. Kovalenko, V., and Kolisnyk, O. 2020. Orhanizatsiya dystantsiynoho navchannya ditey z osoblyvymy osvithnyimi potrebamy v umovakh dovhotryvalooho karantynu [Organization of distance learning of children with special educational needs in conditions of long-term quarantine]. *A young scientist*, 4(80), pp. 586–589.
4. Polozhennya pro dystantsiyne navchannya: Zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 08.09.2020 № 1115 [Regulations on distance learning: Approved by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine on September 8, 2020, No. 1115]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>. [Accessed 12 February 2023].
5. Rivni pidtrymky dlya ditey z OOP: shcho zminyuyet'sya ta yaki vyklyky [Levels of support for children with SEN: what is changing and what are the challenges]. Available at: <https://nus.org.ua/articles/rivni-pidtrymky-dlya-ditej-z-ooop-shho-zminyuyetsya-tayaki-vyklyky/>. [Accessed 13 February 2023].

УДК 373.3.091.2-044.247(045)

СТАНОВЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Кузьма-Качур М. І., Горват М. В., Гонач Т. В.

THE FORMATION OF THE PROCESS OF INTEGRATED LEARNING IN PRIMARY SCHOOL

Kuzma-Kachu Mariia, Horvat Marianna, Honak Timea

У статті розглянуто проблему становлення процесу інтеграції в освітньому процесі. Проаналізовано наукові розвідки щодо визначення етапів (I – кінець XIX ст. – початок XX ст., II – 1050 – 1970-ті роки, III – 1980 – 1990-ті роки) та основних їх характеристик. Авторами зосереджено увагу на відображенні інтеграційних процесів в освіті у нормативних документах періоду незалежності України. Науковці виділяють чотири етапи: 1990-ті роки, 2001 – 2010рр., 2010 – 2017рр., 2017 – дотепер. Закцентовано увагу на тому, що курс «Я досліджую світ» має потужні можливості для формування освіченої, вихованої, усебічно розвинутої